

Til Kunnskapsdepartementet

Kunnskapsdepartementet har sendt ut til høring forslag til endringer i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den videregående opplæringen (opplæringsloven) og forslag til endringer i lov 4. juli 2003 nr. 84 om private skoler med rett til statstilskudd (privatskoleloven) på høring.

Høringsnotatet foreslår å:

- Innføre nasjonale bestemmelser om lærertetthet i grunnskolen.
- Innføre en lovbestemmelse som klargjør at skoleeier kan organisere særskilte innføringstilbud for nyankomne minoritetsspråklige elever.
- Innføre lovbestemmelser om opplæring ved behov for alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK)

Regjeringen vil ta endelig stilling til lovendring etter høringen.

Høringsfristen er satt til 03.01.2012.

Andebu kommune ønsker ikke nasjonale bestemmelser som tallfester lærertettheten.

Forskning viser at økt ressurstilgang ikke automatisk fører til økte faglige elevprestasjoner dersom ikke lærerne samtidig forbedrer undervisningen, legger til rette for foreldreinvolvering og motiverer elevene til økt innsats. (Hattie 2009). Høringsnotatet påpeker også det. Læring skjer både gjennom formidling, i samarbeid og ved individuelt arbeid.

Undervisningskvaliteten sikres bl.a. ved at læreren har kompetanse til å kunne organisere arbeidet fleksibelt og å vite hvilken arbeidsform som er tjenlig i forhold til hvor elevene er i læringsløpet. Lærernes veiledning av eleven er den viktigste faktor for motivasjon og arbeidsinnsats. Det øker også elevens egenvurdering og grunnlag for å forstå og å ta ansvar for egen læringsprosess. I et slikt lys bør verdien av lokalt handlingsrom være tydelig.

Kommunen som skoleeier må vurderer hvilke tiltak som gir økte faglige elevprestasjoner og bedret undervisningskvalitet når ressursinnsatsen i norsk skole ønskes økt. Prosjekter som "Ny Giv" (ungdomstrinnet) og "Tidlig innsats" (barnetrinnet) anses å være mer målrettede og effektiv grep for å sikre alle elever et best mulig faglig utbytte av undervisningen og at så mange som mulig fullfører grunnskolen og mestrer overgangen til videregående skole.

Et godt psykososialt læringsmiljø har stor betydning for elevenes trivsel og læringsutbytte. Det kjennetegnes bl.a. av at de føler seg inkludert, etterspurt og verdsatt av både lærer og medelever. Elevenes sosiale tilhørighet skal ivaretas (§8-2). Modell 1 kan føre til at på enkelte skoler vil elevgruppen bli forholdsvis liten. Dersom gruppestørrelsen blir for liten, kan en del elever få problemer med å få en god venn på skolen.

Gjennomsnittlig lærertetthet i Andebu er 17,4 på ungdomsskolen (10/11) og 13,1 på barneskoler slik tabellen under viser. Det innebærer at på kommunenivå har Andebu allerede en betrakteligere bedre lærertetthet enn det som er foreslått.

Andebu kommune ønsker ikke å endre opplæringslovens ved å fastsette en sentralt bestemt norm for lærertettheten, men å ha en mulighet til fleksibel fordeling av ressursene ut fra § 8-2 "...pedagogiske og sikkerhetsmessig forsvarlige" grupper. Vi vet at skoler har ulike utfordringer og derved ulike behov. Behovene varierer dessuten fra et år til et annet på en og samme skole. Lovendringen i 2003 ga kommunene et økt handlingsrom, slik at kommunene og skolene selv kunne styre ressursfordelingen. Stortinget la til grunn at et kommunalt handlingsrom ikke skulle brukes som innsparingstiltak. På grunn av ressursituasjonen har Andebu kommune likevel fra tid til annen måtte gå på akkord i forhold til Stortingets intensjon.

Dersom det skulle bli bestemt en lærertetthet på for eksempel 20 elever pr. lærer på barnetrinnet og 22 elever pr. lærerårsverk på ungdomstrinnet, vil dette medføre anslagsvis nye utgifter i størrelsesorden (basert på elevtall for inneværende skoleår):

	Behov for nye lærerårsverk	Kostnader pr. år
Andebu skole	4	2,2 millioner
Høyjord skole	Ingen endring	
Kodal skole	4	2,2 millioner
Ungdomsskolen	2	1,1 million

Regnestykket er svært forenkelt. Det er for eksempel ikke tatt hensyn til mulighet for å ha flere årstrinn på samme gruppe. Dette kan redusere behovet for nye årsverk.

Dersom lovforslaget blir vedtatt, støtter Andebu kommune modell 2 slik at midlene kan fordeles fleksibelt på kommunenivå ut fra dokumentert behov. Det forutsetter tildeling av tilstrekkelige statlige midler.

Forslaget til lovendring innebærer at en nasjonal bestemmelse om lærertetthet først innføres på ungdomstrinnet, bl.a. fordi det ikke er tilstrekkelig antall kvalifiserte lærere på landsbasis. Andebu kommune har fram til nå ikke hatt problemer med rekruttering av kvalifiserte lærere, men ser at behovet er størst på ungdomstrinnet.

Innføre en lovbestemmelse som klargjør at skoleeier kan organisere særskilte innføringstilbud for nyankomne minoritetsspråklige elever.

Lovendringforslaget skal sikre at kommunen kan organisere et særskilt innføringstilbud til nyankomne minoritetsspråklige elever, slik at de får en opplæring i norsk for raskest mulig å kunne følge ordinær opplæring på sitt trinn. Et innføringstilbud til en elev skal bare gis dersom en helhetsvurdering konkluderer med at det vil være til det beste for eleven. Det skal fattes enkeltvedtak før det gis tilbud. Innføringstilbudet kan vare i inntil et år. Elever som har behov for alfabetisering, kan ha nytte av et tilbud som kan vare i inntil halvannet år.

I stortingsmelding om ungdomstrinnet, st.meld.nr. 22 (2010-2011), *Motivasjon - Mestring - Muligheter* pekes det på at det er behov for å avklare de rettslige forhold ved organiseringen av innføringstilbudet. Meldingen tar også opp betydningen av at opplæringen blir tilpasset

den enkelte elevs bakgrunn og kompetanse. Eleven har ikke plikt til å ta i mot tilbudet, og han har heller ikke rett til å kreve det. Skoleeier har derfor ikke plikt til å gi et særskilt innføringstilbud, men lovforslaget åpner opp for at de kan gjøre det. Et evt. nytt femte ledd klargjør at skoleeier kan organisere opplæringen på ulike måter.

NOU 2010:7 *Mangfold og mestring* kap.10 beskriver ulike modeller for å organisere opplæringstilbudet til nyankomne minoritetsspråklige elever:

- i ordinære klasser ved sine respektive nærskoler.
- i særskilte innføringsklasser ved nærskolen sin.
- i innføringsklasse hvor en utvalgt skole har ansvaret for visse klassetrinn. Innenfor en kommune vil eksempelvis en skole ha ansvaret for 1.-7. trinn og en skole ha ansvaret for 8.-9. trinn.
- i innføringsklasser ved en egen innføringsskole.

Nyankomne elever har ekstra store utfordringer ved at de både skal lære et nytt språk og følge opplæringen på sitt alderstrinn. Opplæringsloven og privatskoleloven har ikke egne bestemmelser for disse elevene, men elevene har *rett til* grunnskoleopplæring når det er sannsynlig at de skal være i Norge i mer enn tre måneder. *Plikten* gjør seg gjeldende når oppholdet har vart i tre måneder. Opplæringsloven §§2-8 og 3-12 gir elever med et annet morsmål enn norsk og samisk *rett til særskilt språkopplæring* i faget norsk inntil de har tilstrekkelige ferdigheter til å følge den vanlige opplæringen.

Det må innhentes samtykke fra eleven eller foresatte om at eleven skal motta et innføringstilbud. Dersom en elev ikke vil gå i eller foresatte ikke samtykker i et innføringstilbud, skal eleven gis tilbud etter tidligere regelverk i første til fjerde ledd, dvs. språkopplæring gis innen rammene av ordinær opplæring, i henhold til kommunens vedtak etter § 3.5 første ledd.

I innføringsperioden kan det gjøres avvik fra lærerplanverket dersom det er nødvendig for å ivareta elevens behov og for å sikre et forsvarlig utbytte av opplæringen. Opplæringsbehovet avhenger av den opplæringen eleven har fått i hjemlandet og hvilke språklige utfordringer eleven har. Eleven skal ha det totale antall timer som de skulle hatt etter læreplanverket, men det kan avvike både fra fag- og timefordelingen og kompetansemålene.

§8.1 gir elever i grunnskolen *rett til å gå på nærskolen*. For deler av undervisningen kan elevene deles i andre grupper, men det må begrunnes etter særskilte behov. Klassens/gruppens betydning som samlende enhet og møteplass på tvers av sosiale, økonomisk, evnemessige forhold og kjønn understrekes.

Andebu kommunes kommentarer og forslag

I Andebu i dag har i ikke et fast tilbud til nyankomne fremmedspråklige. Når det er praktisk mulig, samkjører vi elever fra flere skoler i sentrum i en periode. Men dette er heller et unntak enn en regel. For eksempel har Kodal skole måtte organisere undervisningen på egen skole. Siden Andebu har relativt få minoritetsspråklige elever, bør det heller legges til rette for interkommunalt samarbeid dersom det stilles ressurser til rådighet fra sentralt hold til slike løsninger. Skyssutgifter vil være en hindrende faktor for en slik ordning.

Innføre lovbestemmelser om opplæring ved behov for alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK)

Mennesker som helt eller delvis mangler tale, vil ha behov for andre uttrykksformer. Disse uttrykksformene har en fellesbetegnelse alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK). Høringsnotatet har som målsetting å presisere en lovbestemmelse om rett til alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK).

I st.meld. nr. 18 (2020-11) *Læring for fellesskap* står det: "...opplæringen av elever med kommunikasjonsvansker skal legge til rette for opplæringen i de kommunikasjonsformer og med de kommunikasjonsmidler som er tilpasset den enkelte. Det skal ikke innføres nye rettigheter, men presiseres at elever som har rett til spesialundervisning, har rett til nødvendig innlæring av alternativ og supplerende kommunikasjon."

Ut fra de erfaringer en har på området i Andebu, utgjør ikke dette noe stort problem. Skulle vi komme i en situasjon der vi får ansvar for elever som trenger slik tilrettelagt opplæring, vil det være naturlig for eksempel å inngå et samarbeid med Signo Kompetansesenter der dette er naturlig.

Andebu kommunes hørings svar:

- 1. Andebu kommune ønsker prinsipielt ikke nasjonale bestemmelser om lærertetthet, men å videreføre prinsippet om pedagogisk og sikkerhetsmessig forsvarlighet. Innføres forslaget til lovendring, går kommunen inn for modell 2 på kommunenivå, og at ungdomstrinnet prioriteres. Det forutsetter økt tilførsel av statlige midler til formålet.**
- 2. Andebu kommune slutter seg til forslaget om endringer som klargjør at skoleeier velger hvordan særskilte innføringstilbud for nyankomne minoritetsspråklige elever organiseres.**
- 3. Andebu kommune slutter seg til forslaget om å innføre lovbestemmelser om opplæring ved behov for alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK).**